

LITERATURA POLSKA W ŚWIECIE

KATEDRA MIĘDZYNARODOWYCH
STUDIÓW POLSKICH
SZKOŁA JĘZYKA I KULTURY POLSKIEJ
INSTYTUT NAUK O LITERATURZE POLSKIEJ

UNIWERSYTET ŚLĄSKI W KATOWICACH

KOMITET NAUKOWY

ROMUALD CUDAK, CHOI SUNG EUN (ESTERA CZOJ),
MARIA DELAPERRIÈRE, MARIAN KISIEL,
KRZYSZTOF KŁOSIŃSKI, MICHAŁ P. MARKOWSKI,
TOKIMASA SEKIGUCHI, JOLANTA TAMBOR,
KRIS VAN HEUCKELOM

LITERATURA POLSKA
W ŚWIECIE

TOM IV
OBLICZA ŚWIATOWOŚCI

POD REDAKCJĄ
ROMUALDA CUDAKA

UNIWERSYTET ŚLĄSKI WYDAWNICTWO GNOME
K A T O W I C E 2 0 1 2

Recenzent
JÓZEF WRÓBEL

© Copyright 2012 by
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wszelkie prawa zastrzeżone

Redakcja i korekta
ZESPÓŁ

Projekt okładki i szaty graficznej
MAREK FRANCIK

Publikacja sfinansowana ze środków
UNIwersYTETU ŚLĄskiego w KATowICACH

ISBN 978-83-63268-07-7

Złożono czcionką Times
Printed in UE

GNOME — Wydawnictwa Naukowe i Artystyczne
ul. Drzymały 18/6, 40-059 Katowice, Poland
tel.: 603370713 e-mail: wydawnictwognome@gmail.com

SPIS TREŚCI

Słowo od redaktora	9
I. ŚWIATOWOŚĆ, CZYLI LITERATURA POLSKA W ŚWIECIE	
RECEPCJA DZIEŁ I TWÓRCZOŚCI PISARZY	
KRIS VAN HEUCKELOM (S)Tree(t) of (Cro)cod(il)es. Jonathan Safran Foer „okalecza” Brunona Schulza	15
KOICHI KUYAMA <i>Quo vadis</i> w Japonii – konteksty recepcyjne	30
ANDRZEJ KARCZ „Literacki dylemat narodowości i uniwersalności”. Wyspiański jako przedmiot międzynarodowej batalii Tymona Terleckiego	47
KATARZYNA CIEPLIŃSKA Drugi Conrad? O recepcji angielskich powieści Jerzego Pietrkiewicza w Wielkiej Brytanii	63
CRISTINA GODUN Recepcja utworów Tadeusza Różewicza w Rumunii	79
TERESA DALECKA Recepcja twórczości Witolda Gombrowicza na Litwie	89
KALINA BAHNEVA Rok 2011 – tłumacze i przekłady Czesława Miłosza w Bułgarii	96
BEATA TARNOWSKA Poezja polska w angielskim przekładzie – wiersze Andrzeja Bursy	113

MICHAŁ J. MIKOŚ Obecność literatury polskiej w Ameryce Północnej i Anglii	123
OLESIA NACHLIK Recepcja polskiej literatury XX w. na Ukrainie: wyzwanie dla czytelnika ukraińskiego	131
ANTOLOGIE	
MARTA KAŻMIERCZAK <i>Anthologizing Poland</i> . Polska poezja widziana z dwóch perspektyw: Jerzego Peterkiewicza i Jarka Zawadzkiego	145
ADRIANA KOVACHEVA Antologie poezji polskiej w języku bułgarskim – historia i praktyka	159
LÁSZLÓ KÁLMÁN NAGY Od hermetyczności ku światowości. Nowe oblicze noweli polskiej na podstawie tomu <i>Lengyel Dekameron</i> . <i>Huszadik századi novellák</i>	169
INSPIRACJE I WPLYWY	
MARIA JANOSZKA Rękopis znaleziony w <i>Budowniczym ruin</i> . Kilka uwag o relacjach intertekstualnych między powieściami Jana Potockiego i Herberta Rosendorfera	183
NIKOLAJ JEŽ Reminiscencje z Miłosza w nowszej literaturze słoweńskiej	199
JÓZEFA KRÓLCZYK-BREMER Witold Gombrowicz wielkim pisarzem był... w Norwegii? – czyli inspiracje Gombrowiczowskie w literaturze norweskiej	209
NATALIA GENDAJ Gombrowicz polityczny? Miejsce pisarza w literaturze argentyńskiej	220
RECEPCJA W OBIEGU ZINSTYTUCJONALIZOWANYM	
ĐURĐICA ČILIĆ ŠKELJO, FILIP KOZINA Dlaczego Miłosz, a nie Brandys?	233

PIOTR HORBATOWSKI Recepcja literatury polskiej wśród studentów polonistyki na Tokijskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych (TUFS)	244
II. ŚWIATOWOŚĆ, CZYLI ŚWIAT W LITERATURZE POLSKIEJ. KONTEKSTY I PORÓWNANIA	
MALGORZATA ANNA PACKALÉN PARKMAN Quo vadis polska proza kobieca w zglobalizowanym świecie?	255
MARGRETA GRIGOROVA Baśń o wiatrach w „zwierciadle morza” Josepha Conrada: Odyseja za Słupami Herkulesa	268
BEATA NOWACKA Nowy Świat Melchiora Wańkowicza	278
ELŻBIETA DUTKA „Jadąc w bugatti po mrocznym niebie Europy” – oblicza światowości w pisarstwie Andrzeja Kuśniewicza	290
KATARZYNA SZEWCZYK-HAAKE Cóż po świętym w czasie marnym? Święty Franciszek Gilberta K. Chestertona i Józefa Witflina	305
MARTYNA MARKOWSKA Miejskie portrety w powieściach fotograficznych (Śląsk i Uusimaa)	321
MICHAŁ KISIEL „Światowość” polskich noblistów (w kontekście kanonu literatury zachodniej)	334
LUCYNA SPYRKA Polski dramat dziewiętnastowieczny w kontekście kultury słowackiej	343
III. ŚWIATOWOŚĆ, CZYLI LITERATURA POLSKA PISANA POZA KRAJEM	
ELWIRA GROSSMAN Kategoria „polskości” w formacie transkulturowym na przykładzie prozy Evy Stachniak i Lisy Appignanesi	361

KATARZYNA KARWOWSKA Literatura polska pisana współcześnie w Niemczech – recepcja, sposoby funkcjonowania	372
BOŻENA SZALASTA-ROGOWSKA „Wypłątany z sieci południków / odnalazłem siebie w głębi oceanu” – o „kanadyjskiej” poezji Romana Chojackiego	386
KRZYSZTOF JAWORSKI Znany – nieznan: Grzegorz Wróblewski	401
MAGDALENA BĄK Polka w Australii. O twórczości Teresy Podemskiej-Abt	411
NINA CIEŚLIK Poezja emigracyjnej codzienności. Glosa do twórczości Floriana Śmieci	419

SŁOWO OD REDAKTORA

W MAJU 2011 ROKU ODBYŁA SIĘ W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM CZWARTA MIĘDZY-
narodowa konferencja poświęcona literaturze polskiej w świecie, zatytułowana
„Oblicza światowości”. Pojęciem ogniskującym tematykę konferencji uczynili-
śmy kategorię „światowości”. Jako obszar namysłu wskazaliśmy te kręgi proble-
mowe, jakie ona wyznacza, kiedy przedmiotem badań staje się literatura tworzo-
na w kraju (recepcja, badania komparatystyczne), jak również wówczas, kiedy
jest nim literatura polska tworzona poza granicami Polski (status).

W wymiarze pierwszym „światowość” to każdy fakt obecności literatury poza
obiegami krajowymi. Interesujące są zatem rejestracje i opisy sytuacji, form oraz
sposobów obecności literatury polskiej wśród zagranicznych publiczności.
Szczególną uwagę należy obdarzyć jednak te obecności, które mają charakter
wyjątkowych zdarzeń i osobliwości, szczególnego poruszenia w przedmiocie,
czegoś, co dokumentuje status literatury jako „bywalca” w danym kręgu kulturo-
wym. Jako przykłady fenomenów godnych tej nazwy można wskazać zagranicz-
ne antologie, wybory, monografie, syntezy, opracowania (zarówno ze względu na
sam fakt pojawienia się, jak i na budowanie specyficznych „obliczy” i reprezen-
tacji literatury), pojawienie się odczytań i interpretacji – zwłaszcza tych, które
jawnie przeczą standardowym i kanonicznym (czytaj: narodowym) lekturom,
a wychodząc poza obieg stricte literacki – adaptacje, przyswojenia i oswojenia
(się), mody i popularności, interioryzacje literatury w obszarze pozaliterackich
zachowań i sytuacji kulturowych. Ów obszar przygód recepcyjnych literatury
można uzupełnić wpływami i oddziaływaniami na literaturę danego kręgu kultu-
rowego lub ostrożniej mówiąc – korespondencjami, paralelami i wspólnotami,
które mogła inspirować literatura polska.

Przedmiotem refleksji można uczynić również te zagadnienia, które wiążą się
z faktem, że literatura polska jest częścią literatury światowej. Tutaj korespon-
dencje, paralele, dialogi kulturowe i wspólnoty stają się przedmiotem namysłu
komparatystycznego, a „światowość” może być rozumiana jako aktywne uczest-
nictwo literatury polskiej w literaturze światowej i jej segmentach. Wspólnota

idei, motywów, konwencji literatury światowej i literatury polskiej, udział w ich tworzeniu i sposoby ich recepcji to przykładowe problemy konferencyjne. Jest tu również miejsce na refleksję nad „światowym wymiarem” twórczości i dzieł rozumianym np. jako powszechność odbioru.

„Oblicza” światowości literatury polskiej są wreszcie ważne, kiedy pod pojęciem światowości rozumiemy tę połącz literatury polskiej, która jest tworzona poza granicami kraju, zwłaszcza zaś jej segment współczesny nam. Sprawa jej statusu, tożsamości, identyfikacji kulturowej to właśnie owe przykładowo wybrane oblicza.

Niniejszy tom zawiera rozprawy podejmujące zarysowaną pokrótce problematykę. Zgromadzone w nim teksty to w większości rozbudowane wystąpienia konferencyjne, niemniej jednak są w nim również artykuły, które nie były prezentowane na sesji, a niektóre z konferencyjnych referatów nie zostały pomieszczone w książce. Układ książki odzwierciedla po części program konferencji, natomiast na pewno jest znakiem preferencji merytorycznych uczestników naukowego spotkania, których nie zdołały zniwelować w tomie teksty dobrane.

Dział pierwszy niniejszej publikacji, najobszerniejszy, zatytułowany *Światowość, czyli literatura polska w świecie* gromadzi rozprawy poświęcone zagadnieniom recepcji poszczególnych dzieł i twórczości pisarzy polskich w świecie, zagranicznym antologiom literatury polskiej, wpływom i inspiracjom literatury polskiej oraz obecności literatury polskiej w zagranicznych obiegach zinstytucjonalizowanych. Dział drugi *Światowość, czyli świat w literaturze polskiej. Konteksty i porównania* zbiera rozprawy poświęcone zagadnieniom komparatystycznym oraz różnorodnie interpretowanym światowym wymiarom literatury polskiej. Wreszcie dział trzeci, *Światowość, czyli literatura polska pisana poza krajem*, to refleksje dotyczące statusu literatury tworzonej przez pisarzy pokoleń starszych i młodszych, mieszkających poza granicami Polski.

Romuald Cudak